

OBSAH

Úvod	7
FIAMOVÁ, Martina: „A tí, ktorí to nezažili, tí tomu stále neuveria.“ Druhá vlna deportácií Židov zo Slovenska (1944 – 1945) v spomienkach pamätníkov	14
GRUDZIŇSKA, Marta: Los Żydów ze Słowacji deportowanych na Majdanek	33
LÔNČÍKOVÁ, Michala: Holokaust pred súdom. Správy o deportáciách z okresu Banská Bystrica v povojnovom ľudovom súdnictve	58
NEŠŤÁKOVÁ, Denisa: Deportácie Židov z južného Slovenska v roku 1944 v spomienkach preživších	92
NIŽŇANSKÝ, Eduard: Útek Arnošta Rosina a Czesława Mordowicza z koncentračného tábora Osvienčim-Brezinka na Slovensko v roku 1944	118
SETKIEWICZ, Piotr: Słowacy i Żydzi w KL Auschwitz	133
ŠKORVANKOVÁ, Eva: Život v koncentračnom tábore Osvienčim v spomienkach a svedectvách židovských žien z územia dnešného Slovenska	162

Veľmi podobne vyúsťoval svoj osobný záujem aj svedok, ktorého cituje vo svojej knihe v tomto zborníku Denisa Nešťáková: „Roku 38., keď sa prakticky začal môj osobný holokaust (...) Moje 41. ani nie v 42 roku začal, ale už v roku 1938 sa začal (...) Roku 1938 stali sme sa kľúčovými ľuďmi v Bratislavskej Štráde a v ten deň, tak ako maľarské vojsko obsadilo Bratislavu Štrádu, v ten deň vyrabovali obchod nášho otca.“¹

Po I. Viedenskej arbitráži v novembri 1938 ostalo na Slovensku približne 90 000 Židov, ktorých okamžité negatívne postihli zmenené politické pomery.² K moci sa v októbri 1938 dostala katolícky a nacionalisticky orientovaná Hlinkova slovenská ľudová strana, ktorá rýchlo sfornovala diktatúru jednej strany, jedného nároku na politickú aj kultúrnu orientáciu Slovenska. Pôvodný slovenský antisemitizmus si

1 KAMENEC, Ivan. Poroznenie holokaustu v historiografii, v mediackej tvorbe a vo výkone slovenskej spoločnosti. In: VYZNÁLOVÁ, Monika – RICHTEROVÁ, Dušana (eds.). Holokaust ako kultúra a kultúry prežitia v umení a v spoločnosti. Bratislava: DUKA, 2006, s. 112.

2 Archiv našej školy náleží Milan Šimček, odborový 057 Bratislava (Milo D. Šimček) v tomto zborníku. Pôvodne pozná NIŽŇANSKÝ, Eduard. Židovská komunita na Slovensku medzi antisemitizmom a politickým antisemitizmom. Bratislava: Edícia „Kritika“, 1998, 2000, 2002, 2004, 2006, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020, 2022, 2024. Externá časť 1. Holokaustu na Slovensku. Okolnosti zmasakrovania 16. 10. 1938 – 12. 2. 1939. Bratislava: Bratislavský národný archív, 2001, 2002, 2003.